

Nr 128.

Ankom till Riksdagens kansli den 6 maj 1913 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande av lägenheter från indragna militiebostället Öresten i Älvsborgs län.

(1:a Avd.)

I en till Riksdagen den 11 april 1913 avlåten, till jordbruksutskottet för förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 285, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgiva, att fjorton till förra överstebostället 6 $\frac{1}{2}$ mantal Öresten i Örby och Berghems socknar av Älvsborgs län hörande lägenheter må, var för sig med i statsrådsprotokollet angiven areal, från egendomen försäljas på sätt och under villkor, varom i berörda protokoll närmare förmäles.

I detta ärende har departementschefen till statsrådsprotokollet anfört följande:

»Sedan åtskilliga torpare under det för statsverkets räkning utarrenderade förra överstebostället 6 $\frac{1}{2}$ mantal Öresten i Örby och Berghems socknar av Älvsborgs län hos Kungl. Maj:t anhållit att få med äganderätt förvärva eller direkt av kronan mot kontant avgift arrendera av dem brukade torp under egendomen, bemyndigade Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 21 juni 1912 domänstyrelsen att låta genom vederbörande uppskattningsmän verkställa ny arrendeuppskattning av egendomen, därvid uppskattningsmännen, bland annat, skulle hava att särskilt taga under omprövning frågan om och i vad mån upplåtelse av lägenheter från egendomen kunde och borde ske.

Vid en i anledning härav den 7 och 8 oktober 1912 verkställd uppskattningsförrättning har förslag uppgjorts till upplåtande av egna-hemslägenheter från egendomen.

Detta förslag har domänstyrelsen med skrivelse den 28 mars 1913 underställt Kungl. Maj:ts prövning samt för sådant ändamål överlämnat instrumentet över förrättningen jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av vice kommissionslantmätaren Kristian Aspgrén år 1908 upprättad karta över egendomen.

Egendomen, som består av hemmanen 1 mantal Öresten nr 1, 1 mantal Öresten nr 2 Nygård, 1 mantal Öresten nr 3 Jeppegård, $\frac{1}{4}$ mantal Gropan nr 1, $\frac{1}{2}$ mantal Gäddevik nr 1, 1 mantal Hulud nr 2, $\frac{1}{4}$ mantal Krikan nr 1, $\frac{1}{2}$ mantal Kvarngården nr 1, $\frac{1}{4}$ mantal Ryd nr 2, alla i Örby socken, samt $\frac{1}{4}$ mantal Binkaryd nr 1, $\frac{1}{4}$ mantal Grönskog nr 1 och $\frac{1}{4}$ mantal Hagen nr 1, i Berghems socken, är belägen 0.6 mil från Skene järnvägsstation och har en areal av sammanlagt 1,127 hektar 8.9 ar.

Jämlikt nådigt brev den 22 juni 1911 har domänstyrelsen av nyssnämnda areal till Borås stad med tillträdesrätt den 14 mars 1913 försålt 15 hektar 97 ar jämte egendomen tillkommande rätt till grund och vatten i Slotsån mot en köpeskilling av 92,974 kronor 20 öre.

Egendomen, som lämnat i årligt arrende under arrendeperioden 1891—1911 ett belopp av 3,300 kronor och under arrendeåren 1911—1913 ett belopp av 3,200 kronor, är nu utarrenderad till den 14 mars 1914 mot ett arrende av 2,700 kronor.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att från egendomen måtte försälas följande, med röda gränslinjer å kartan utmärkta lägenheter, nämligen:

Benämning.	Areal.			Värde å skogs- mark med växande skog.	Salu- värde.	Arrende- värde
	Har.	Ar.	Kvm.			
				Kronor.	Kronor.	Kronor.
Maden	7	16	50	90	1,800	75
Lägenheten på åkerjorden	4	42	70	3	2,100	80
Myrekullen	8	27	70	320	1,100	50
Grönskog	16	21	30	570	2,800	120
Hulud	15	03	70	270	2,150	100
Lilla Kullen	8	41	—	170	1,200	50
Stora Kullen	7	86	50	100	1,400	75
Ryd	15	23	80	300	2,900	120
Stora Krikan	12	24	30	410	2,000	80
Hultet	16	47	—	400	2,800	120
Backen	8	11	—	360	600	25
Lilla Krikan	10	34	70	360	1,400	60
Fågatan	—	86	20	10	125	5
Binkaryd	22	13	80	560	3,200	125

Såsom särskilda villkor vid försäljningen hava uppskattningsmännen föreslagit:

att till gemensamt begagnande av innehavarna av såväl samtliga lägenheter som ock huvudgården måtte upplåtas dels en från 'lägenheten på åkerjorden' genom lägenheterna Grönskog, Hulud, egendomens skogsmark och lägenheten Ryd löpande väg, dels en genom lägenheterna Lilla Kullen, Stora Kullen, Ryd, Lilla Krikan och Fägatan till lägenheten Binkaryd löpande väg, dels ock en från lägenheten Lilla Krikan genom lägenheterna Stora Krikan och Hultet till lägenheten Backen löpande väg;

att, därest änkan Kristina Pettersson av egendomens nuvarande arrendator förvärvade äganderätten till en honom tillhörig, på lägenheten Maden befintlig stuga eller erhöle hans tillstånd att bebo stugan, densamma skulle få av änkan Pettersson bebos utan skyldighet för henne att härför erlægga avgäld till lägenheten Madens innehavare; samt

att F. Kindberg skulle äga rätt att i sin livstid bruka och bebo visst område, som av honom innehades å lägenheten Lilla Kullen, mot skyldighet likväl för Kindberg att till lägenhetens innehavare erlægga en årlig avgäld av 25 kronor.

Av de till försäljning föreslagna lägenheterna äro 'lägenheten på åkerjorden' och lägenheten Fägatan obebyggda, lägenheterna Grönskog, Hulud, Stora Kullen, Ryd, Stora Krikan, Hultet, Backen och Binkaryd försedda med kronan tillhöriga hus, dock att ladugårdarna på lägenheterna Grönskog och Stora Kullen tillhöra egendomens arrendator, lägenheterna Maden och Myrekullen bebyggda med egendomens arrendator tillhöriga hus samt lägenheterna Lilla Kullen och Lilla Krikan försedda med innehavarna tillhöriga byggnader.

Utom förenämnda lägenheter finnas å egendomen lägenheterna Halvås, Kvarnagården, Skogslund, Åsen, Lindåsen, Gäddevik och Nabben.

Innehavarna av lägenheterna Halvås och Kvarnagården hava anhållit att få köpa dessa lägenheter. Uppskattningsmännen hava emellertid — enär husen på lägenheten Halvås tillhörde egendomens arrendator samt båda lägenheterna vore belägna så nära intill huvudgården, att en statfamilj lämpligen kunde erhålla bostad på vardera lägenheten — förmått sig anse, att berörda lägenheter borde åtminstone tillsvidare bevaras för huvudgården.

Lägenheten Skogslund utgöres av mark, som enligt uppskattningsmännens förslag tilldelats lägenheten Lilla Kullen.

Lägenheterna Åsen, Lindåsen, Gäddevik och Nabben hava uppskattningsmännen ansett böra jämte egendomens skogsmark avsättas till kronopark.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Domänstyrelsen har, med förmålan att styrelsens chef besett egendomen, förklarat sig anse, att, med hänsyn till beskaffenheten av de å lägenheterna Hulud och Ryd uppförda byggnader, de saluvärden, som av uppskattningsmännen åsatts nämnda lägenheter, borde nedsättas med 200 kronor för lägenheten Hulud och 400 kronor för lägenheten Ryd och således bestämmas till 1,950 kronor för den förra lägenheten och till 2,500 kronor för den senare.

Enär, såsom nämnts, lägenheten Skogslund inginge i det område, som tilldelats lägenheten Lilla Kullen, samt, enligt vad styrelsen inhämtat, lägenheten Skogslunds innehavare, Andreas Svensson, vore oförmögen att köpa lägenheten Lilla Kullen, ansåge styrelsen, att Svensson borde tillförsäkras rätt att till sin död bebo den kronan tillhöriga stugubyggnaden på lägenheten Skogslund.

Då vidare, såsom nämnts, lägenheterna Halvås och Kvarnagården, vilka innehades, den förra av Johan Andreasson och den senare av Andreas Börjesson, skulle enligt förslaget bibehållas i kronans ägo, ansåge styrelsen billigheten kräva, att Kungl. Maj:ts befallningshavande bemyndigades att, vid försäljning av lägenheter från ifrågavarande egendom, åt en var av Andreasson och Börjesson till inlösen hembjuda lägenhet, vartill hembudsberättigad köpare ej finnes.

Mot uppskattningsmännens förslag i övrigt hade styrelsen intet att erinra.

För egen del instämmer jag i allo med domänstyrelsen; och får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes i proposition föreslå Riksdagen medgiva — — —».

Då utskottet icke haft något att erinra mot förevarande framställning, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av Riksdagen bifallas.

Stockholm den 6 maj 1913.

På jordbruksutskottets vägnar:

GÖSTA TAMM.

Närvarande: herrar Tamm, Odelberg, frih. De Geer, Paulson, Pers, Ericsson, Lundell, Kronlund, Linders, Hellström, greve Wachtmeister, frih. Gyllenstierna, Lundström, Ekerot, Bosson och Tysk.
